

Årsrapport for 2021 til Vega forvaltningsstyre fra SNO

SNO lokalt:

Runar Jostein Omnø – SNO-Helgeland

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Forsidefoto: Forsidebilde tatt under søk/jakt på mink ved Søla våren 2021. Foto SNO/RJO

Innhold

1. Kjerneoppgaver	4
1.1 Motorferdsel, Laksoppsyn, Kulturminner.....	3
1.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	3
1.1.2 Kort om aktiviteten	3
1.1.3 Resultater eller reaksjoner	3
1.1.4 Utviklingstrekk eller utfordringer	3
1.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	3
2. Bestillingsoppgaver	4
2.1 Oppsyn/tilsyn/tiltak i verneområder	4
2.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	4
2.1.2 Kort om aktiviteten	4
2.1.3 Resultater	4
2.1.4 Utviklingstrekk og utfordringer	4
2.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	5
2.2 Fremmede arter; sitka/buskfuru	5
2.2.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	5
2.2.2 Kort om aktiviteten	5
2.2.3 Resultater	5
2.2.4 Utviklingstrekk og utfordringer	5
2.2.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	6
2.3 Fremmede arter; Mink	6
2.3.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	6
2.3.2 Kort om aktiviteten	6
2.3.3 Resultater	6
2.3.4 Utviklingstrekk og utfordringer	6
2.4 Marin forsøpling i verneområder	7
2.4.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	7
2.4.2 Kort om aktiviteten	7
2.4.3 Resultater	7
2.4.4 Utviklingstrekk og utfordringer	7
2.4.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	8
2.5 Registrering og overvåkning av sårbare og sensitive arter	8
2.5.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	8
2.5.2 Kort om aktiviteten	8
2.5.3 Resultater	8
2.5.4 Utviklingstrekk og utfordringer	8

1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon, mv)

Kontroll med etterlevelsen av spesifiserte miljøløyper er kjerneaktiviteten i SNO. Basisen i det løpende kontrollarbeidet består av uniformert tilstedeværelse i aktuelle naturområder kombinert med rutinemessig kontroll av etterlevelsen av regelverket. Den rutinemessige kontrollen skal skje i form av stikkprøver og systematisk oppfølging av etterretningstips. I tillegg skal det gjennomføres risikobasert oppsyn i spesielle områder der omfanget av miljøkriminalitet erfaringsmessig ligger høyt. Dette kan med fordel skje i et koordinert og formalisert samarbeid med andre myndigheter og oppsynsaktører.

1.1 Motorferdsel, Kulturminner

Generelt har det i 2021 vært utført lite eller kun sporadisk oppsyn/tilsyn i Vega innenfor feltet motorferdsel, mens en for kulturminner har utført bestilte oppgaver.

1.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer:

Motorferdsel: Kontroll med motorferdsel skal være rettet mot at lovlig kjøring skjer i tråd med regelverket, samt å avdekke og følge opp ulovlig kjøring.

Kulturminner: Fokus i oppsyn med kulturminner skal være på automatisk freda, synlige kulturminner i utmark og fortrinnsvis i verneområder.

1.1.2 Kort om aktiviteten

Hva gjelder motorferdsel er det ikke foretatt kontroller i 2021 i Vega, - hverken til lands eller til vanns.

Vega har 2 kulturminner som SNO har tilsyn med. Dette er "Bremstein Fyr" og "Fiskeværret Skjærvær".

1.1.3 Resultater eller reaksjoner

SNO har ikke skrevet noen anmeldelser etter Lov om motorferdsel i utmark i Vega i 2020. Det har innkommet tips om mulig ulovlig

barmarkskjøring, men tipsene lot seg ikke verifisere.

SNO-Helgeland har ikke observert trafikk med vannscooter, - eller fått tips om slik kjøring, i Vega.

Det er utført tilsyn av begge kulturminnene i Vega i 2021.

1.1.4 Utviklingstrekk eller utfordringer

Mtp motorferdsel og kulturminner, - intet relevant til Vega.

1.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Det er ikke planlagt kontroller i Vega rettet spesifikt mot motorferdsel for 2022. Aktiviteten vil bli begrenset til eventuelle konkrete hendelser eller informasjon om mulige lovbrudd.

Bremstein Fyr

Det vil bli gjennomført tilsyn av utvalgte kulturminner i Vega også i 2022.

1.2 Laksoppsyn

1.2.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Laksoppsyn: Det er en målsetting å redusere omfanget av ulovlig fiske og øke forståelsen for regelverket gjennom kontroll og informasjon.

- "Et landsdekkende lakseoppsyn med ekstra fokus på regioner med endringer som følge av ny hovedregulering.
- Fokus på kontroll i regioner med vassdrag som er under reetablering behandling av *Gyrodactylis salaris* som eks. Vefsna.
- Øke trykket på kontroll i sjø i Nordland og Vestland.

1.2.2 Kort om aktiviteten

Det er kjørt mer laksoppsyn i Vega i 2021 enn tidligere år, og det er loggført ca. 50 driftstimer på båt relatert til laksoppsyn i 2021. Dette ble en direkte konsekvens av at de første to inndragninger som er gjort i Vega, ble gjort på tidlignommeren.

1.2.3 Resultater eller reaksjoner

Det ble i løpet av sommeren inndratt 2 ulovlige settegarn i Vega.

1.2.4 Utviklingstrekk eller utfordringer

Det faktum at det i 2021 ble gjort inndragninger av ulovlig settegarn bekrefter det en over tid har hatt en mistanke om,- at det også i Vega fiskes ulovlig etter anadrom fisk. I så måte må jo inndragningene kunne sies å ha indikere en negativ utvikling.

1.2.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Det vil også i 2022 bli kjørt noe laksoppsyn i Vega. Laksoppsynet vil som oftest bli kjørt i tilknytning til andre oppdrag.

2. Bestillingsoppgaver

SNO-Helgeland har i 2021 hatt mest oppmerksomhet på oppsyn- og tilsynsrollen i forhold til verneområdene og Verdensarvområdet i Vega. I et forebyggende perspektiv er det å være til stede for "å se og bli sett" fortsatt ansett som den trolig viktigste oppgaven for SNO. SNO har i tillegg forsøkt å få utført flest mulig av de bestilte oppdrag både på oppsyn, tilsyn, tiltak, uttak av mink, samt registreringer i verneområder og verdensarvområdet. Ikke alle oppdrag har vært mulig å gjennomføre. Dette har hovedsaklig med at det ikke har vært tidsressurser tilgjengelig, men også forholdene rundt mangel av operativ tj.båt siden SNO-Helgeland ikke hadde tilgang på stor tj.båt fra januar til april pga. skifte av motorer.

2.1 Oppsyn/tilsyn/tiltak i verneområder

2.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra faglige føringer:

Kontroll i verneområder består av løpende kontroll med gitte dispensasjoner i verneområder, samt avdekking av ulovlig aktivitet og adferd som er i strid med vernebestemmelsene. En viktig del av arbeidet er også å vurdere kontrollbarheten av gitte dispensasjoner og gi tilbakemelding om forbedringspunkter til forvaltningsmyndigheten. Aktiviteten skal skje i tråd med "Instruks for kontroll i verneområder".

2.1.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har loggført 350 arbeidstimer i Vega i 2021, - hvorav 157 timer er relatert til minkarbeid, mens resten er relatert til feltarbeid i verneområder og verdensarvområdet. Det er loggført ca. 113 t oppsyn/kontortjeneste. Det er med tjenestebåt totalt loggført 2134 km kjørt oppsyn/tilsyn og gjennomføring av tiltak i verneområder/verdensarvområdet i Vega. 1334 km av disse er kjørt i forbindelse med uttak av mink.

2.1.3 Resultater

SNO-Helgeland har fått utrettet en del av de bestilte registrering- oppsyns- og tilsynsoppdrag. Omfanget av enkelte oppdrag har dog blitt noe begrenset. Dette kan ha flere årsaker.

Generelt er det fortsatt slik at ressursituasjonen i SNO utvilsomt ikke helt står i forhold til oppgaveporteføljen. Spesielt kan dette ha med at lokalt SNO ut fra spesielle lokale forhold får føringer på å prioritere andre oppgaver, som for eksempel laksoppsyn. Helgeland har de siste år hatt en uheldig utvikling hva gjelder ulovlig fiske etter anadrom fisk.

Det har i aktuelt tidsrom vært utført oppsynsturer spesielt rettet inn med tanke på ilandstigningsforbud. Det er ikke gjort observasjoner av brudd på bestemmelsene. Det er heller ikke mottatt tips om at reglene for ilandstigningsforbud har vært brutt.

SNO har som tidligere bistått verneområdeforvalter ved en del oppdrukkende oppgaver og transportbehov.

For utfyllende informasjon om oppsyn i verneområdene i Vega vises til Verneområdelogg.

2.1.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Naturtilstanden generelt i både verneområdene i Vega og Verdensarvområdet, synes være nogen lunde stabil. Det er som tidligere beskrevet vanskelig år for år å kunne peke på konkrete endringer.

Når det gjelder hekkesuksess for fugl/sjøfugl i verneområdene i Vega sommeren 2021, så har SNO i mindre grad kunnet bruke ressurser på å følge opp dette i sommer. Det generelle inntrykket er dog som tidligere at flere arter sliter med så vel å klare å få unger samt å få de ungene som blir født flygedyktige. Dette gjelder for øvrig for hele Helgeland. De fleste måkeartene og ternene synes å slite. Det sitter fugl på øyene i hekketiden, men det er langt mellom hver unge en ser. Det blir som tidligere vanskelig å si hva som er normale årlige svingninger, og hva som kan være mer langsiktige varige endringer. Det er uansett urovekkende at fugl ikke klarer å reprodusere.

Under søkene etter mink i Vegaøyene har SNO etter anmodning fra Statsforvalteren i Nordland registret antall observerte oter. Ved søk etter mink finner også hundene stort sett alt som er av oter på de samme øyene.

Under søket på de 35 - 40 øyene fra Sørvær via Lånan til Flovær, påviste hundene 2 oter. Ved søket over 5 - 6 øyer ved Skogsholm påviste hundene ingen oter. Under søket i Søla (alle øyene/holmene i Søla) samt øyene mellom Søla/Vega og Muddvær, påviste hundene 3 oter den ene dagen og 1 oter andre dagen.

De to hundeførerne som deltok, deltar årlig på tilsvarende søk i minimum 10 større operasjoner/søksområder langs Norges kyst for å ta ut mink. Uttakene foregår fra Karmøy i sør til Finnmark i nord. Begge hundeførerne var samstemte i at av alle de områdene de hadde vært med på "minkaksjoner" i, så hadde Vegaøyene den klart laveste tetthet av oter de hadde sett noe sted. Begge mente det var betydelig mindre oter i de gjennomførte områdene i Vega, enn alle andre søksområder langs kysten.

Oteren er en naturlig art i Vegas skjærgård og det kan ikke ses på som annet enn urovekkende hvis den negative utviklingen som både fjorårets og årets observasjoner fortsetter.

Antall fritidsbåter og andre sjøfarende turister i Vega har trolig økt noe, men økningen er ikke så lett å registrere i felt. En ser kanskje tydeligere tegn til økning når en oppsøker gjestehavner på Vega. SNO har ikke noen indikasjoner på at økning i antall båter i noen grad berører verneområdene.

2.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

For 2021 vil SNO-Helgeland forsøke få til tilsvarende oppsynsaktivitet i Vega som tidligere år.

2.2 Fremmede arter; sitka/buskfuru

2.2.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Prosjekt om bekjemping av fremmede treslag er etablert, men blir avsluttet i 2021.

2.2.2 Kort om aktiviteten

Prosjektet "Bekjemping av fremmede treslag" er ledet av Miljødirektoratet, med FM Vestland som prosjektkoordinator. FM Nordland er også med i prosjektet og koordinerer uttak i Nordland fylke. Torhild Lamo var representert i gruppa frem til hun sluttet i oktober. Etter den tid har Jannike Wika overtatt rollen.

SNO-Helgeland har i 2021 ikke hatt bestilling på oppdrag som innebar felling av skog i noe verneområde på Vega.

Det ble bestilt utkjøring av tømmer fra hogstfelt i Kjellerhaugvatnet. Dette oppdrag ble gjennomført ved at en over 2 dager med 2 SNO-snøscootere kjørte ut i underkant av 1200 stranger.

2.2.3 Resultater

Ikke relevant da en ikke har bestilling på noe tiltak mot sitka/buskfuru.

2.2.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Intet spesielt.

2.2.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Intet spesielt.

2.3 Fremmede arter; Mink

Geir Heggmo har fagansvar for fremmede arter i Nordland.

2.3.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer: Utvalgte verneområder etter innspill gjennom bestillinger fra forvaltningsmyndigheten. Bekjempelse skal kun skje etter klarering med SNO-S og regionalt fagansvarlige på fremmede arter av handlingsplan mot mårhund, oppfølging av meldinger. Rapportering i Rovbase.

2.3.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har også i 2021 hatt som en klart prioritert oppgave å gjennomføre jakt og felling av mink i Vega. Det er loggført ca. 157 arbeidstimer og ca. 1334 km utkjørt distanse på mink- eller minkrelatert arbeid i 2021 i Vega.

SNO-Helgeland fikk i slutten av april 2021 bistand av 2 SNO-hundeekvipasjer. Det ble gjennomført søk i Lånan/Flovær FFO og Søla LVO. 5 mink ble tatt ved Søla og i nærområdet til Søla. Øvrig felling er blitt gjennomført ved jakt og fangst med feller, - fortrinnsvis i områdene ved Søla LVO, Lånan/Flovær FFO og Skogsholmen.

2.3.3 Resultater

SNO-Helgeland har røktet ca. 25 feller i Vegaøyene gjennom stort sett hele året. Det er gjennom fellefangst og jakt både med og uten hund, blitt tatt 7 mink. For øvrig vises det til

egen rapport samt registreringer i Rovbase og verneområdelogg hva gjelder aktivitet vedrørende fangst av mink i Vega.

2.3.4 Utviklingstrekk og utfordringer

SNO-Helgeland vil prioritere jakt og felling av mink også i 2022. Generelt vil Vegaøyan Verdensarvområde bli vurdert som et viktig område å ta ut vill mink. Spesielt vil fellefangst bli utført i Hysvær/Søla LVO, Lånan/Flovær FFO og området rundt Skogsholm. Gitt bestandens utvikling vil SNO videreføre aktiviteten som tidligere. Det klare mål for SNO vil som tidligere være at de aktivt drevne dunværene skal holdes fri for mink i hekketiden til ærfugl.

Det vil for lokalt SNO være en prioritert oppgave å få gjennomført søk etter mink med SNOs tjenestehunder.

2.4 Marin forsøpling i verneområder

2.4.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra faglige føringer 2021: Bestillinger på marint søppel i verneområder skal prioriteres. I all hovedsak vil dette være registrering, rådgiving og noe båttransport. Nye prosjekter skal så langt som mulig koordineres med prosjektet "Før fuglene kommer".

2.4.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har i 2021 gjennom sommeren organisert og gjennomført oppsamling av strandsøppel fra grunneiere i Verdensarvområdet i Vega. All innsamling av strandsøppel er gjort i verneområder og/eller verdensarvområdet.

2.4.3 Resultater

SNO-Helgeland har totalt organisert oppsamling og inntransport av ca. 325 sekker strandsøppel fra verneområder på Helgeland i 2021. Ca. 125 av disse sekkene var samlet opp av grunneiere i verdensarvområdet i Vega. For ytterligere informasjon vises til Verneområdelogg.

2.4.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Oppsamling av marint søppel blir i hovedsak nå utført av aktører som har inngått avtale med Miljødirektoratet eller Statsforvalteren i Nordland. SNOs rolle videre på dette felt er enda ikke helt avklart, men det er helt klart at SNO som hovedregel ikke lenger skal gjennomføre egne ryddeaksjoner, - med f.eks. skoleklasser.

2.4.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

SNO vil i 2022 videreføre ordningen med at grunneiere i utværene selv kan samle inn strandsøppel som så SNO henter eller organiserer henting av og får brakt til avfallsmottak. SNO dekker ikke eventuelle utgifter ved innlevering av oppsamlet marint avfall. Dette må dekkes over tilskuddsposter

2.5 Registrering og overvåkning av sårbare og sensitive arter

2.5.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer:

Aktivt benytte databasen for sensitive artsdata ifm prioritering av kontrollarbeid og forebygging mot unødige forstyrrelser.

2.5.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har også i 2021 utført et visst oppsyn/tilsyn med hekkelokaliteter for trua og sårbare arter av fugl i Vega. Oppsynet har i all hovedsak vært utført i tilknytning til andre oppdrag. For vanlige arter av sjøfugl føres registreringer i artsobservasjoner.

2.5.3 Resultater

SNO-Helgeland har til en viss grad fulgt opp hekkelokaliteter for rovfugl,- spesielt der hvor erfaringsmessig fuglene har slitt med å få til vellykket hekking. Dette har ikke vært noen prioritert oppgave, og en kan derfor ikke si ting med stor sikkerhet, men generelt er inntrykket at det synes å ha vært et normalår for rovfuglene hva gjelder forsøk på hekking. For ytterligere informasjon om registreringer for det enkelte verneområde vises til Verneområdelogg og/eller Artsobservasjoner/Rovbase.

2.5.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Selv om det erfaringsmessig har vist seg utfordrende å få til, vil SNO-Helgeland i 2022 forsøke få utført noe registrering av overvintrende fugl i Verdensarvområdet. Oppdatert kunnskap om både overvintrende- og hekkende bestander av fugl antas å kunne ha verdi i flere sammenhenger, bla. ved skipsulykker med store forurensing. SNO vil også videreføre tilsynet med, og registreringen av, lokaliteter av utsatte og sårbare arter.

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.